

ეკონომიკური აზროვნების უმთავრესი ორიენტირი: კონცეპტუალური თვალსაზრისი

თანამედროვეობის ერთ-ერთი თავისებურება ცხოვრების თითქმის ყველა სფეროს ეკონომიზაციაა. ეკონომიკური აზროვნება სულ უფრო აქტიურდება, წინა პლანზე იწევს, რაც სრულიად ბუნებრივია, რამდენადაც მომსახურებისა და საქონლის „წარმოება-განაწილება-გაცვლა-მომარება“ პროცესში ჩართულია მეცნიერების თითქმის ყველა დარგი (პირდაპირ თუ ირიბად) და რომელიმე მიმართულებით კრიზისი იმავდროულად საერთო კრიზისის ხასიათს იძენს, წარმოგვიდგება, როგორც რთული მრავალგანზომილებიანი, ინტეგრალური პრობლემა.

თანამედროვე ეკონომიკის არსებითი მნიშვნელობის თანამგზავრი გლობალიზაციაა, რომელიც ისწრაფვის გაარღვიოს ენობრივი, ტერიტორიული, ეკონომიკური, ფსიქიკური ბარიერები და აქედან გამომდინარე, შექმნას კულტურული ერთობის იდეა, თავისი ზესახელმწიფოებრივი მართვის სისტემით. ეს ის სქემაა, რომელიც აუცილებლად წააწყდება წინააღმდეგობებს, პირველ რიგში, მის წამომწეებ ქვეყნებში.

სამყაროში ინდივიდები, ოჯახები, სოციალური ჯგუფები თუ სახელმწიფოები თვითნებ ინტერესებს ატარებენ, რაც ბუნებრივი კანონზომიერებაა. ჩვენ გვაინტერესებს ამ რთულ მოძრაობაში ვიპოვოთ ჩვენი ადგილი.

ასე რომ, არცთუ ცოტა საქმე აქვთ მეცნიერ-ეკონომისტებს გასაკეთებელი ამ თვალსაზრისით.

განვითარება და პროგრესი წარმოუდგენელია ცოდნის გარეშე და სწორედ უმაღლეს სასწავლებლებშია დაუნჯებული უზარმაზარი ენერგია, წინსვლის ინტელექტუალური რესურსები.

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა ეკონომიკის სფეროში ღრმად უნდა იყოს ინტეგრირებული სასწავლო პროცესთან, ცოდნის შენახვა-გენერირება-გადაცემა უნდა წარმოვიდგინოთ, როგორც უწყვეტი მემკვიდრეობითი პროცესი. თუმცა, მართო ეს არაა გადამწყვეტი, საჭიროა ზედმიწევნით გონივრულად განვსაზღვროთ მიზანი - თუ საითკენ ვისწრაფით.

ეკონომიკური მეცნიერული აზროვნება ვაღდეგებელია მიმართული იყოს სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის წონასწორობის, ჰუმან-

ანზორ აბრალავა
ეკონომიკურ მეცნიერებათა
დოქტორი,
სტუ-ს სრული პროფესორი

იზაციისა და ჰარმონიზაციის პრობლემებისა. ეს აზრი სწორედ უმაღლეს სასწავლებლებში უნდა გამოიჭედოს და ფუნდამენტურად დამუშავდეს.

აღნიშნულ პრობლემებთან კავშირში გვინდა წარმოვიდგინოთ ჩვენეული კონცეპტუალური ხედავა:

I. სამეცნიერო კვლევისა და სწავლების პროცესის ცენტრალური ფიგურა მეცნიერ-პედაგოგია. რომელიც უნდა აკმაყოფილებდეს სამ ძირითად პირობას, ანუ იყოს:

1. მაღალკვალიფიციური;
2. მაღალი ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი პასუხისმგებლობის მატარებელი;
3. ღრმად ერუდირებული.

მხოლოდ ასეთ მეცნიერ-პედაგოგს შესწევს

უნარი დაიპყროს სტუდენტური აუდიტორია, შექმნას თაობათა შორის ურთიერთობისა და თანამშრომლობის დინამიკური სისტემა.

II. თანამედროვე სასწავლო-სამეცნიერო პროცესი უნდა აღიჭურვოს უახლესი ტექნოლოგიებით, ინფორმაციის მიღების, დამუშავების და გადაცემის საუკეთესო საშუალებებით. ამ მხრივ, შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოს სასწავლო-სამეცნიერო პროცესის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა სერიოზულ გადაიარაღებას მოითხოვს.

აუცილებელია სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის აქტიურად შერწყმა სასწავლო პროცესთან. ლექცია უნდა გახდეს აბსოლუტურად ღია, კოლეგიალური და კომფორტული ყველა მონაწილისათვის, მაქსიმალურად თავისუფალი და უზრუნველყოფილი რაციონალურ-ოპტიმალური ბიუროკრატით.

III. ეკონომიკური პრობლემების კვლევისა და სწავლების მთელი შემოქმედებითი ციკლი უნდა ემსახურებოდეს სრულიად განსაზღვრულ მიზანს, რომელიც დაეფუძნება **პიროვნების თავისუფლების, დემოკრატიისა და ეკონომიკური ქმედუნარიანობის** დამკვიდრების იდეას. ყოველივე ეს უნდა მოექცეს ურთიერთობათა საერთო **წესრიგის** ფარგლებში და მოიცვას **ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური და სამართლებრივი წესრიგის** მიმართულებები.

ეკონომიკურმა სწავლებამ მეცნიერულად უნდა განამტკიცოს სახელმწიფოს მაკროეკონომიკური პოლიტიკის ამ მიზნისაკენ მიმართვა, რათა დაძლეულ იქნეს „მარჩენალზე“ დამოკიდებულების მანკიერი სინდრომი, ადამიანთა პატერნალისტური განწყობა და კურსი აღებულ იქნეს ფორმირებული საზოგადოების შექმნისაკენ.

აქ ჩვენ მნიშვნელოვნად ვეყრდნობით ორდოლიბერალური წესრიგის თეორიასა და მისგან გამომდინარე პრაქტიკას, რომელიც მეორე მსოფლიო ომისშემდგომ გერმანიაში გაცხადდა როგორც „გერმანული სასწაული“. ამ თემაზე განსაკუთრებით საყურადღებოა და არსებითი ხასიათის დასკვნების გაკეთების საშუალებას იძლევა აღნიშნული სასწაულის მთავარი შემომქმედის, 1963-1966 წლებში გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის კანცლერის (მანამდე კი ვიცე-კანცლერისა და ეკონომიკის მინისტრის), ცნობილი მეცნიერ-ეკონომისტის ლუდვიგ ვილჰელმ ერჰარდის ერთ-ერთი საინტერესო ნაშრომი (წიგნი) „კეთილდგეობა ყველასათვის“.¹ მასში ჩამოყალიბებული და გაანალიზებულია

აქტუალური პოლიტეკონომიური პრობლემები, გამოყენებითი სოციალური ეფექტები და თანმდევი წინააღმდეგობები.

თანამედროვე რეალობისა და საქართველოს თავისებურებათა გათვალისწინებით, სრულიად შესაძლებელია მივიღოთ წესრიგის თეორიისა და ორგანიზაციის ფუძემდებლური, აპრობირებული, კონცეპტუალური მიდგომები.

თუ აღნიშნული პრინციპები მისაღებია, მაშინ უნდა შევთანხმდეთ, რომ მეცნიერ-ეკონომისტები მუდმივად უნდა იკვლევდნენ ეკონომიკურ და სოციალურ პროცესებს სწორედ ამ განწყობით და სთავაზობდნენ საზოგადოებას მეცნიერულად დასაბუთებულ შესაბამის მიდგომებსა და ოპერირების მეთოდებს.

მეცნიერული მუშაობა და სწავლის პროცესი სწორედ ამ პათოსით უნდა წარმდართოს, ასეთი რაკურსით უნდა დავინახოთ ეკონომიკის დარგობრივი სტრუქტურის ოპტიმიზაციის, სახელმწიფოს ეკონომიკური საქმიანობის ტრანსფორმაციის (განსაკუთრებით შემოსავლების გადანაწილებაში მისი მარეგულირებელი როლის ასპექტით), მონოპოლიზმის დაძლევისა და კონკურენტული გარემოს შექმნის ამოცანები.

მეცნიერულად ღრმად და სისტემურად უნდა იქნეს გააზრებული გლობალურ და ლოკალურ ინტერესთა თავსებადობის პრობლემა, მაღალინტელექტუალური შრომის საერთაშორისო დანაწილების სისტემაში ჩართულობისა და კონკურენტუნარიანობისაკენ სწრაფვის, მასში თავისუფალი მონაწილეობისათვის მზადყოფნის ამოცანები.

ნობელიანტი ეკონომისტი, აშშ-ს პრეზიდენტ კლინტონის ადმინისტრაციაში ეკონომისტთა მრჩეველთა საბჭოს თავმჯდომარე (რომელიც ასევე იყო მსოფლიო ბანკის ვიცე-პრეზიდენტი და მთავარი ეკონომისტი), ამაჟამად კოლუმბიის უნივერსიტეტის პროფესორი ჯოზეფ სტიგლიცი თავის წიგნში – „გლობალიზაცია და მისი თანმდევი უკმაყოფილება“, აღნიშნავს: საერთაშორისო ბიუროკრატები – მსოფლიო ეკონომიკის სიმბოლოები – მთელ მსოფლიოში დაუნდობელი კრიტიკის ობიექტებად არიან ქცეული.² იგი სვამს სრულიად ლოგიკურ, მარტივად გასაგებ კითხვას: რატომ იქცა გლობალიზაცია – ძალა, რომელმაც ამდენი სიკეთე მოიტანა – ასეთ პრობლემად?³

სწორედ ამ კითხვას პასუხობს საერთაშორისო ორგანიზაციების (ძირითადად სართა-

¹ ლ. ერჰარდი. „კეთილდგეობა ყველასათვის“ (ქართულ ენაზე, პროფ. ააბრალავას მთავარი რედაქტორობით, თბ.; „გრადი“ 2011).

² ჯ. სტიგლიცი „გლობალიზაცია და მისი თანმდევი უკმაყოფილება“. თბ.; „საუნჯე“. 2012, გვ. 7.

³ იქვე: გვ. 8.

შორისო სავალუტო ფონდისა და მსოფლიო ბანკის) და გლობალიზაციის ლიდერი ქვეყნების საქმიანობის, მათი პოლიტიკის, ნაშრომში მოცემული მთელი ანალიზი და შეფასება, რომ სწორედ მან გამოიწვია არაერთი კრიზისი და მიიმე შედეგი განსაკუთრებით კი ე.წ. გარდამავალი და განვითარებადი ეკონომიკის ქვეყნებში.

საზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ საფრთხის შემცველი გლობალური ეკონომიკური ტენდენციების მიმართ უნდა შემუშავდეს თეორიულ-

პრაქტიკული დატვირთვის მქონე ანტიგლობალისტური კონცეფციები.

დასასრულს საზგასმით აღვნიშნავთ, რომ სახელმწიფოს ეკონომიკური საქმიანობა, ეკონომიკური დემოკრატია, ინოვაცია, გლობალიზაცია, სოციალურ-ეკონომიკური წონასწორობა, ეკონომიკის ჰუმანიზაცია-ჰარმონიზაცია და წესრიგი, სწრაფვა ფორმირებული საზოგადოების შექმნისაკენ – სწორედ ეს პრობლემებია დღეისათვის მეცნიერული კვლევის უმთავრეს მიმართულებები.

გამოყენებული ლიტერატურა

1 ლ. ერჰარდი. “კეთილდღეობა ყველასათვის“ (ქართულ ენაზე, პროფ. ა. აბრალავას მთავარი რედაქტორობით, თბ.; “გრაალი“ 2011).

2 ჯ. სტიგლიცი “გლობალიზაცია და მისი თანმდევი უკმაყოფილება“. თბ.; “საუნჯე“. 2012.

MAIN OBJECTIVE OF ECONOMICAL THINKING: CONCEPTUAL VIEWPOINT

ANZOR ABRALAVA
Full prof. of GTU

Economical-scientific thinking must be directed to the problems of balance, humanization and harmonization of the social-economical system.

Proceeding from the abovesaid, it is necessary to have at least three conditions: 1. high-qualified, state-conscious and competent teachers; 2. Training provided with the latest technologies; 3. And the aim establishing freedom of personality, democracy and economical sustainability, within the frames of general order, comprising economical, political, social and judicial aspects.